

วารสารชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพครู

ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2565) หน้า 127 - 154

Journal of Teacher Professional Learning Community (JTPLC)

Vol. 2, No. 2, pp. 127-154, July – December 2022

<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/jtplc>

ความรู้พื้นฐานการวิจัยอัตชาติพันธุ์วรรณนาในบริบทสถานศึกษา Autoethnographic Research Grounded Knowledge in School Context

วิษณุ สุธธีวรรณ^{1*}, โชคชัย ยืนยง², ประเทืองสุข มณีล้ำ³

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

^{2,3}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

Witsanu Suttiwan^{1*}, Chokchai Yuenyong², Pratuengsook Maneelam³

¹ Faculty of Education, Walailak Rajabhat University, Thailand

^{2,3} Faculty of Education, Khon Kaen University, Thailand

*Corresponding author email: witsanu@vru.ac.th

Received: 16 Nov 2022

Revised: 21 Dec 2022

Accepted: 31 Dec 2022

บทคัดย่อ

ครูผู้ปฏิบัติงานการสอนและการวิจัยในโรงเรียนในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ อาจเป็นบุคคลสำคัญที่ส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาจากฐานรากการวิจัยอัตชาติพันธุ์วรรณนาเป็นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพรูปแบบหนึ่งที่นิยมใช้ในต่างประเทศของกลุ่มของครูที่มีความเชื่อเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการสะท้อนประเด็นที่ตนได้เรียนรู้ในปรากฏการณ์ชั้นเรียนต่างๆ จากตำแหน่งมุมมองของผู้วิจัยที่เป็นผู้ปฏิบัติ ซึ่งจะมีความตรงที่ขึ้นอยู่กับบริบทเชิงสังคมและวัฒนธรรม ดังนั้น การวิจัยอัตชาติพันธุ์วรรณนา ถือได้ว่าเป็นวิธีแห่งการรู้ที่ส่งเสริมให้ครูได้เรียนรู้และแก้ปัญหาในระดับชั้นเรียนของตนโดยใช้วิธีการสะท้อนคิดและบรรยายเรื่องราวที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอนของตนในชั้นเรียนในบริบทสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลายเกี่ยวกับปัญหา ข้อค้นพบ และผลการพัฒนาผู้เรียน ในบทความนี้นำเสนอถึงที่มาของการวิจัยอัตชาติพันธุ์วรรณนา การใช้วิจัยอัตชาติพันธุ์วรรณนาในบริบทการศึกษา เทคนิคการเขียนรายงานการวิจัยและการแสดงคุณภาพของการวิจัยอัตชาติพันธุ์วรรณนาให้มีความน่าเชื่อถือตามหลักวิชาการ ซึ่งการวิจัยแบบนี้อาจเป็นประโยชน์และถือเป็นโอกาสที่ดีในการใช้เพื่อพัฒนาการศึกษาในอนาคต

คำสำคัญ: การวิจัยอัตชาติพันธุ์วรรณนา, การสะท้อนคิดตนเอง, โรงเรียนเป็นฐาน, บริบทโรงเรียน

Abstract

Teachers, who are acting and researching in school setting across the nation, would foster educational reform from the ground. Autoethnographic research is a type of qualitative research that is commonly conducted out in other countries among groups of teachers that believe in socio-cultural context-based learning and classroom action research. It is regarded as a way of knowing that encourages teachers to learn and solve problems in their classroom setting by using a method of reflective thinking and narrative to tell the stories that occur in their teaching in class in a variety of socio-cultural contexts about problems, findings, and learner development outcomes. This article discusses the origins of autoethnographic research, the implementation in an educational context, techniques for writing research reports, and showing the quality of research in an academically reliable fashion. This can be beneficial and is regarded as an excellent opportunity to improve future education.

Keywords: Autoethnographic research, auto-reflective, school base learning, school context

1. บทนำ

ในประเทศไทยนั้น มีการนำแนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการภาครัฐมาใช้เป็นระยะเวลานานแล้ว กระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีหน้าที่หลักเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ปรับการบริหารงานภายในกระทรวงโดยกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังหน่วยงานที่อยู่ในส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดไว้ในกฎกระทรวง ว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นไปตามอำนาจในมาตรา 5 และมาตรา 39 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งในกฎกระทรวง กำหนดให้มีการกระจายอำนาจในการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้พิจารณาดำเนินการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษาในเขตอำนาจหน้าที่ของตนแล้วแต่กรณี ในด้านวิชาการสาระสำคัญของการกระจายอำนาจครอบคลุมตั้งแต่การดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาสาระของหลักสูตรท้องถิ่น การวางแผนด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การวัดผล การประเมินผล การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การส่งเสริมการจัดการศึกษา การแนะแนว สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา และอื่น ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) นอกจากนี้ยังมีการกระจายอำนาจการตัดสินใจสู่สถานศึกษาโดยยกฐานะให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย มีอำนาจในการตัดสินใจในการบริการและการจัดการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน การกระจายอำนาจสู่สถานศึกษานี้ต้องอาศัยความรู้และความเข้าใจอย่างถ่องแท้ของผู้ปฏิบัติหรือผู้รับมอบอำนาจ (ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครู) โดยต้องสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างเต็มที่ เพิ่มความสามารถโดยใช้ดุลยพินิจของตนในการตัดสินใจโดยเน้น

ผลงานที่เกิดขึ้นเป็นหลัก และมีความพร้อมที่จะมอบอำนาจการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบได้ทุกเมื่อ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) แม้ว่าในหลักการของการกระจายอำนาจทางการศึกษา จะมีแนวทางและเป้าประสงค์ที่มุ่งพัฒนาการบริหารและการจัดการศึกษาก็ตาม แต่ในสภาพบริบทจริงนั้น การปฏิบัติหน้าที่ของครูและผู้บริหารสถานศึกษา ยังไม่ได้รับการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษา ในทางกลับกันมีเพียงแต่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเท่านั้นที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนหน่วยงานจากส่วนกลางกระจายตัวไปตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค เพื่อเป็นหน่วยงานในการดำเนินการตามนโยบายของหน่วยงานส่วนกลาง อำนาจการบริหารและการตัดสินใจด้านการจัดการศึกษายังรวมศูนย์อยู่ที่ส่วนกลางเช่นเดิม (Kajoinkeatpadung et al., 2020) โดยเฉพาะการกระจายอำนาจด้านวิชาการ (การจัดการเรียนการสอนและการวิจัย) ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งถือได้ว่าเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญ ในการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติในอนาคต ปัจจุบันการวิจัยทางการศึกษานิยมใช้การวิจัยเชิงปริมาณที่ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างและพยายามอ้างอิงผลการวิจัยไปยังประชากรดังปรากฏในวารสารวิชาการของประเทศไทย การวิจัยลักษณะนี้ได้รับอิทธิพลความคิดและวิธีการมาจากวิธีการทางวิทยาศาสตร์ซึ่งมีข้อดีและข้อจำกัดอยู่หลายประการ แต่อาจใช้ไม่ได้กับทุกบริบทของสังคม โรงเรียน หรือชั้นเรียน เนื่องจากในทางการศึกษานั้นเป็นการศึกษาและวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ซึ่งถือได้ว่ามีความหลากหลายทั้งในแง่ของร่างกาย ระบบความคิด สังคม และวัฒนธรรม ดังนั้น การวิจัยเชิงปริมาณอย่างเดียวจึงอาจยังไม่เพียงพอและเข้าถึงการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นเรียน หรือการศึกษาในระดับโรงเรียนในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศนัก ซึ่งหากในการพัฒนาสังคมมีทัศนะมุมมองเกี่ยวกับการพัฒนาว่า “หน่วยที่เล็กที่สุดของสังคม คือ ครอบครัว หากครอบครัวมีความสมบูรณ์ แข็งแรง และมีคุณภาพ ก็จะส่งผลให้สังคมมีคุณภาพตามไปด้วย” ในลักษณะเดียวกันการพัฒนาและปฏิรูปการศึกษานั้น “หน่วยที่เล็กที่สุดในระบบการศึกษา คือ ชั้นเรียน หากในระดับชั้นเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างอิสระสามารถค้นหา ค้นพบ และสร้างความรู้ที่เป็นประโยชน์กับผู้เรียนได้ และสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ก็จะส่งผลต่อภาพรวมของการปฏิรูปการศึกษาด้วย” การกระจายอำนาจที่ปรากฏในปัจจุบัน คือ มีลำดับการคิดและการสั่งการมาจากส่วนกลาง ครูเป็นผู้ปฏิบัติตามนโยบายเพื่อให้สะท้อนผลลัพธ์การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการทดสอบระดับชาตินั้นจึงไม่สามารถปฏิรูปการศึกษาได้อย่างแท้จริง แม้การทดสอบด้วยข้อสอบอิงมาตรฐานในระดับชาติด้วยแบบทดสอบฉบับเดียวกันทั่วประเทศจะมีข้อดีในแง่ของการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากการจัดการศึกษาที่เทียบกับเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาที่กำหนดไว้ และ “ใช้ผลการประเมินนี้ในการเทียบเคียงคุณภาพ

การศึกษาในระดับต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพการศึกษา ตลอดจนเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจในระดับนโยบายของประเทศ” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) จากข้อความข้างต้นพบว่าผลการประเมินในระดับชาตินี้จะถูกใช้ในการกำหนดนโยบายหรือใช้วางแผนต่าง ๆ จากผู้บังคับบัญชาซึ่งเป็นหน่วยงานส่วนกลาง ที่มีความเกี่ยวข้องกับโรงเรียนน้อยกว่าครูและผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่บริบทจริง ลักษณะของการสั่งการหรือวางนโยบายจากส่วนกลาง ในบางครั้งอาจไม่ได้สอดคล้องกับบริบทหรือไม่ตรงตามความต้องการในการแก้ไขปัญหา ของโรงเรียนหรือของพื้นที่นั้น ๆ แต่มีความจำเป็นต้องปฏิบัติตามเนื่องจากเป็นสายการบังคับบัญชาตามระบบราชการ อีกประการหนึ่ง การทดสอบในระดับชาติมุ่งไปที่การประเมินผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้ (Summative assessment) มากกว่าการประเมินกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน (Formative assessment) แม้ว่าในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระบุไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลที่เกี่ยวข้องกับการประเมินในระดับชั้นเรียนไว้อย่างชัดเจน ว่าเป็นการวัดและประเมินผลที่อยู่ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ กำหนดให้ครูดำเนินการเป็นปกติและสม่ำเสมอในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้เทคนิคการประเมินที่หลากหลาย ให้ครูเป็นผู้ประเมินเองและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมินเพื่อน และผู้ปกครองประเมินร่วมกัน นอกจากนี้ยังระบุไว้อีกว่า การประเมินในระดับชั้นเรียนนี้ มีเป้าหมายเพื่อตรวจสอบและค้นหาว่าผู้เรียนมีพัฒนาการและความก้าวหน้าในการเรียนรู้ อย่างไร ที่เป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อที่จะใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและส่งเสริม นักเรียน ให้สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มความสามารถและเต็มศักยภาพตามวัย รวมถึงการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนของครู ด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) แต่ในทางปฏิบัตินั้นครูหรือผู้บริหารโรงเรียนยังไม่มีอิสระในการดำเนินการอย่างแท้จริง เนื่องจากยังต้องรับฟังนโยบายและการสั่งการจากหน่วยงานต้นสังกัดเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาที่ต้องการให้ทุกโรงเรียนทั่วประเทศพัฒนาและยกระดับคะแนนผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบระดับชาติเพื่อเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาในระดับชาติ ส่งผลให้ครูจึงมุ่งจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการท่องจำความรู้เพื่อทำข้อสอบ การกระจายอำนาจทางด้านความคิด ในบทความนี้ผู้เขียนจึงหมายความว่าถึงแม้ที่ผู้บริหารหรือครูในสถานศึกษาที่ทำการสอนอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศ ในระดับชั้นเรียนมีอิสระทางด้านการคิด การวิจัยที่เน้นบริบทจริงของโรงเรียนหรือห้องเรียน การออกแบบการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ของตนเอง สะท้อนความเป็นตัวตน และสร้างผลกระทบหรือการเปลี่ยนแปลงของบุคคลในชุมชนหรือสังคมนั้น ๆ เพื่อให้เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายกับผู้เรียนอย่างแท้จริง และเพื่อปิดช่องว่างทางสังคม

และวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันด้วย แนวทางการกระจายอำนาจด้านการคิดนั้น มีหลากหลายแนวทางที่สามารถนำมาใช้ได้กับการพัฒนาการศึกษา และพัฒนาผู้เรียน

ในยุคปัจจุบันเรียกได้ว่าเป็นกระแสแห่งยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) (Koment J. et al., 2017) ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างมากมาย ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่จึงมีความซับซ้อน (Complexity) มากยิ่งขึ้น และมีความเป็นพลวัตสูง (Dynamic) การศึกษาวิจัยเพื่อทำความเข้าใจในปรากฏการณ์ทางสังคมดังกล่าวมานั้นจึงต้องมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดพลังในการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โลกของการวิจัยมีการพัฒนาไปอย่างมาก ส่งผลให้เกิดกระบวนทัศน์ (Paradigm) ทางการวิจัยมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น (Taylor & Medina, 2013) ในอดีตนั้น กระบวนทัศน์ของการวิจัยเป็นแบบปฏิฐานนิยม (Positivism) กระบวนทัศน์แบบนี้ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดของนักวิทยาศาสตร์ยุคเก่า คือ มองการวิจัยเป็นแบบวัตถุ (Object) ที่ต้องสามารถพิสูจน์ ตรวจสอบได้มีความเป็นปรนัย (Objectivity) มีการควบคุมตัวแปรและมีการจัดกระทำ การวิจัยเน้นไปที่การพิสูจน์และการตรวจสอบทฤษฎี หรือแนวคิด (Taylor & Medina, 2013) ต่อมา มีการปรับปรุงการใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific method) เช่นเดียวกับปฏิฐานนิยม แต่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยกับผู้มีส่วนร่วมกับงานวิจัยมากขึ้น (Willis, 2007) มีการใช้แบบสอบถาม และวิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative methods) มาประยุกต์ใช้ เช่น การสัมภาษณ์ และการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในการวิจัย (Creswell, 2008) มาใช้ในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ที่เป็นรูปธรรมเกี่ยวกับรูปแบบของสังคม พยายามแสวงหาและอธิบายลักษณะทั่วไปของความสัมพันธ์ของตัวแปรที่กำหนดไว้ล่วงหน้า การวิจัยในลักษณะนี้ใช้วิธีการกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) มีการวัดผลลัพธ์ และใช้กลุ่มทดลอง แต่ไม่มีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง และไม่ได้อ้างอิงผลที่ได้ไปยังกลุ่มอื่น กระบวนทัศน์การวิจัยทั้ง 2 ที่กล่าวมานี้เป็นกระบวนทัศน์แบบดั้งเดิม และมาตรฐานคุณภาพของการวิจัย คือ ความเป็นปรนัย (Objectivity) ความตรง (Validity) และความเที่ยง (Reliability) (Cohen et al., 2000) ในบริบทสถานศึกษาของประเทศไทยพบงานวิจัยในลักษณะนี้อยู่มาก นอกจากนี้แล้วยังมีกระบวนทัศน์ใหม่ของการวิจัยเกิดขึ้น เช่น กระบวนทัศน์เชิงตีความ (Interpretive paradigm) เป็นกระบวนกรวิจัยทางมานุษยวิทยาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อทำความเข้าใจปัจเจกบุคคล คือ ไม่มีมนุษย์ตนใดเหมือนกัน เป็นความพยายามของนักมานุษยวิทยาที่จะเข้าใจบุคคลอื่น การเขียนรายงานการวิจัยลักษณะนี้สามารถแสดงออกซึ่งความรู้สึกของผู้วิจัยเพื่ออธิบาย ให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น กระบวนทัศน์เชิงวิพากษ์ (Critical paradigm) กระบวนทัศน์นี้มีแนวคิดที่อ้างอิงมาจากพื้นฐานของการวิจัยเชิงสังคม และการเมือง ซึ่งมี

ความลึกซึ้ง มุ่งเน้นเพื่อสร้างความเข้าใจในบริบทสังคม วัฒนธรรม เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น โดยกระบวนทัศน์นี้มีความเชื่อว่า การวิจัยจะนำมาซึ่งคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นธรรมในสังคม กระบวนทัศน์หลังนวยุค (Postmodern paradigm) เป็นกระบวนทัศน์การวิจัย ที่ใช้การแสดงออกทางศิลปะ เพื่อที่จะนำเสนอผลงานวิจัยหรือแสดงออกถึงความรู้สึกในเวลาเดียวกัน เพื่ออธิบายหรือสื่อสารเนื้อหาที่มีความยุ่งยากและซับซ้อน ผ่านการเปรียบเทียบ โดยใช้วิธีอุปมาอุปมัย ใช้บทกวีหรือสุนทรียศาสตร์ (Chinasa et al., 2021) ซึ่งในปัจจุบัน การวิจัยเพื่อพัฒนาหรือแก้ปัญหาการศึกษา อาจต้องใช้หลายกระบวนทัศน์ในการทำวิจัยมากกว่า 1 กระบวนทัศน์หรืออาจกล่าวได้ว่าสามารถใช้กระบวนทัศน์ที่หลากหลาย (Multi-paradigmatic research) ในการทำวิจัยได้ ขึ้นอยู่กับปัญหา ลักษณะของงานวิจัย และประสบการณ์ของผู้วิจัย

การวิจัยเชิงอัตชาติพันธุ์วรรณนา (Autoethnographic research) เป็นแนวทางการวิจัยหนึ่ง ภายใต้กรอบของการวิจัยชาติพันธุ์วรรณนา (Ethnographic research) ซึ่งอยู่ภายใต้กระบวนทัศน์การวิจัยเชิงตีความ ซึ่งแนวทางการวิจัยนี้ใช้การสะท้อนคิดและบรรยาย (Reflections and narratives) ผ่านประสบการณ์ของผู้วิจัย โดยอาจเป็นครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษา และอยู่ในบริบทสังคมวัฒนธรรมของสถานศึกษา ผู้เรียน หรือกลุ่มของผู้เรียนซึ่งเป็นบริบทที่มีความจำเพาะเจาะจง หลากหลาย น่าสนใจ และมีความท้าทายและโอกาสที่ดีที่จะนำวิจัยตามแนวทางอัตชาติพันธุ์วรรณนาในการพัฒนาการเรียนการสอน หรือพัฒนาการศึกษาเพิ่มเติมจากกระบวนทัศน์การวิจัยเดิมที่ใช้อยู่ให้มีความหลากหลายมากขึ้น (Sohsomboon & Yuenyong, 2021)

ในบทความนี้ผู้เขียนนำเสนอเกี่ยวกับการวิจัยเชิงอัตชาติพันธุ์วรรณนาในการนำมาใช้ในบริบทสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการศึกษาหรือการเรียนการสอนหนึ่งที่เน้นการศึกษา พัฒนา และแก้ไขปัญหาทางการศึกษาโดยยึดบริบท (Context) ของสถานศึกษาซึ่งมีความจำเพาะเจาะจงเป็นพื้นฐานของการคิด ในบทความนี้ผู้เขียนนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับความเป็นมาของการวิจัยเชิงอัตชาติพันธุ์วรรณนา คุณค่า ความสำคัญ วิธีการ ผลลัพธ์ และตัวอย่างการนำวิจัยเชิงอัตชาติพันธุ์วรรณนาไปใช้ในบริบทสถานศึกษา

การวิจัยอัตชาติพันธุ์วรรณนา (Autoethnographic research)

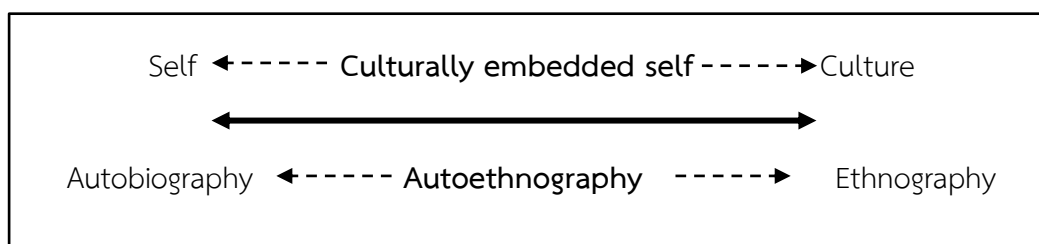
การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) มีพื้นฐานการวิจัยอยู่บนความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับความจริง (Reality) ทางสังคมและพฤติกรรม มีความเชื่อว่าการที่ปรากฏการณ์ทางสังคมหรือพฤติกรรมเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้เกิดขึ้นนั้นไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นเพียงหนึ่งเดียว แต่อาจมีปรากฏการณ์อย่างอื่นเกิดขึ้นด้วย ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทและเงื่อนไขทางสังคมวัฒนธรรมที่แตกต่างกันออกไป การวิจัยเชิงคุณภาพไม่จำเป็นต้องมองปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในรูปแบบวัตถุนิยม

(Objective) แต่การวิจัยเชิงคุณภาพนั้นอาจมองปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในรูปแบบอัตวิสัย (Subjective) ซึ่งขึ้นอยู่กับกรอบการตีความ (Framework) การเข้าถึงหรือการได้มาซึ่งความจริงในการวิจัยเชิงคุณภาพอาจทำได้หลากหลายวิธี แต่วิธีที่นิยมใช้กันมากที่สุด และเป็นวิธีที่เข้าถึงความจริงได้ดีที่สุด คือ การที่ผู้วิจัยเป็นผู้หาความจริงด้วยตนเองกับแหล่งของความจริง หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ผู้วิจัยใช้ตนเอง (ตัวตนของผู้วิจัย) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากแหล่งข้อมูลที่เป็นความจริง การเก็บข้อมูลในลักษณะนี้ ผู้วิจัยและแหล่งข้อมูลนั้นควรมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การกระทำลักษณะนี้เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และเป็นความจริง เมื่อผู้วิจัยสามารถเข้าไปอยู่ในสภาพแวดล้อม หรือกลุ่มบุคคล หรือแหล่งข้อมูลได้แล้ว ภายหลังจากนั้นจึงเริ่มค้นหาข้อเท็จจริงด้วยตนเอง และด้วยประสบการณ์ตรง ร่วมกับการดำเนินการร่วมกับวิธีวิจัยอื่น ๆ ซึ่งจะทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความสมบูรณ์มากขึ้น (Koment J. et al., 2017; Méndez, 2013)

การวิจัยเชิงอัตชาติพันธุ์วรรณนา มาจากคำภาษาอังกฤษ “auto” แปลว่า ตัวตนหรือตนเอง (Self) “ethno” แปลว่า ชาติพันธุ์ หรือวัฒนธรรม (Culture) และ “graphy” แปลว่า การเขียน (Writing) จากรากศัพท์ แปลความหมายได้ว่า การวิจัยเชิงอัตชาติพันธุ์วรรณนา (ชาติพันธุ์วรรณนาเชิงอัตชีวประวัติ) เป็นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้ประสบการณ์ส่วนบุคคลเพื่อบรรยายและตีความเกี่ยวกับประสบการณ์ วัฒนธรรม ความเชื่อ และการปฏิบัติ (Adams et al., 2017) ผู้วิจัยแนวอัตชาติพันธุ์วรรณนามีความเชื่อว่าประสบการณ์ส่วนบุคคลนั้นมีผลมาจากแนวปฏิบัติ ความคาดหวังจากสังคมและวัฒนธรรม และเริ่มต้นค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตของตนเองและสังคม ผ่านการไตร่ตรองและสะท้อนคิด โดยทั่วไปแล้วนักอัตชาติพันธุ์วรรณนามุ่งศึกษาและแสดงออกให้เห็นว่า “ประชาชนกำลังทำอะไร มีความเป็นอยู่อย่างไร และมีความหมายกับชีวิตของพวกเขาอย่างไร” (Bochner & Ellis, 2006) การวิจัยเชิงอัตชาติพันธุ์วรรณนาเริ่มต้นขึ้น เมื่อ ค.ศ. 1970 จนต่อมาในปี ค.ศ. 1975 โดยใช้คำว่า “auto-ethnography” มาใช้ในการบรรยายถึงการกระทำของบุคคลในวัฒนธรรมเพื่อส่งมอบคืนแก่วัฒนธรรมนั้น (Heider, 1975) ต่อมา ค.ศ. 1979 มีการเปลี่ยนคำเรียกใหม่ว่า “self-ethnography” เป็นตัวแทนของการวิจัยแบบชาติพันธุ์วรรณนา (Ethnography) ที่แสดงถึงตัวแทนของความเชื่อส่วนบุคคล มุมมอง และการสังเกต (Goldschmidt, 1997) และต่อมา ค.ศ. 1979 มีการนำชื่อ “auto-ethnography” กลับมาใช้อีกครั้งเพื่อใช้ในการบรรยายหรืออธิบาย และเขียนนำเสนอสิ่งที่ผู้วิจัยได้กระทำผ่านประสบการณ์ของผู้วิจัยเอง (Hayano, 1979) จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1990 นักวิชาการนำวิธีการ “autoethnography” มาใช้เป็นตัวเลือกสำหรับการศึกษาและการสื่อสารประสบการณ์ส่วนบุคคลและการสะท้อนคิด เพื่อตรวจสอบ

ประสบการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมโดยเฉพาะ และมีการใช้งานอย่างต่อเนื่องในงานวิจัยเชิงคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ความน่าสนใจของการวิจัยอัตชาติพันธุ์วรรณาคือการนำเสนอประสบการณ์ส่วนบุคคลเพื่อจุดประสงค์ในการขยายความเข้าใจด้านสังคมวิทยามากขึ้น (Wall, 2008)

การวิจัยอัตชาติพันธุ์วรรณานั้น เป็นการเขียนและวิจัยเกี่ยวกับอัตชีวประวัติโดยนำเสนอมุมมองที่หลากหลายของจิตสำนึก (ความรู้สึกตัวและสติอารมณ์) โดยเชื่อมโยงกับความเป็นตัวตนส่วนบุคคลและสังคมวัฒนธรรม (Ellis & Bochner, 2000) เพื่อขยายความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยอัตชาติพันธุ์วรรณานี้ให้ชัดเจนขึ้น Peter Charles Taylor ได้กล่าวในงานวิจัยของ Emilia Z. de F. Afonso (2009) เกี่ยวกับองค์ประกอบของการวิจัยอัตชาติพันธุ์วรรณานี้ไว้ว่า การศึกษาวิจัยในรูปแบบนี้ไม่ได้ง่ายเช่นเดียวกับการศึกษาอัตชีวประวัติ (Autobiography) โดยทั่ว ๆ ไป ซึ่งแยกตัวอย่างชัดเจนออกจากสังคมและวัฒนธรรมที่เขาอยู่ แต่การวิจัยแบบนี้จะต้องศึกษาตัวตนโดยใช้ชีวิตร่วมกันวัฒนธรรมที่เป็นอยู่ เพื่อให้เข้าใจถึงการสำรวจวัฒนธรรมโดยการสำรวจตนเองผ่านการสะท้อนคิด จิตนาการ และเน้นการคิดที่ไม่เป็น 2 มิติ (Non-dualistic thinking) ดังแสดงในภาพ 1 หากจะศึกษาตัวตนเพียงอย่างเดียว (Pure self) หรือศึกษาวัฒนธรรมเพียงอย่างเดียว (Pure culture) อาจจะไม่มีความสมเหตุสมผลมากนัก (Afonso et al., 2009) แต่ในทางตรงกันข้าม Non-dualistic thinking เป็นรูปแบบมุมมองในการศึกษาและเข้าใจตนเอง โดยปกติแล้วไม่มีการเข้าใจตนเองใดที่ปราศจากซึ่งวัฒนธรรมที่ผู้นั้นอาศัยอยู่ และไม่มีการศึกษาเพื่อเข้าใจวัฒนธรรมใดที่บริสุทธิ์ปราศจากความเป็นตัวตนของผู้วิจัย (Loy, 1997)

ภาพ 1 ความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างผู้วิจัยกับวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นตัวตนของผู้วิจัยอัตชาติพันธุ์วรรณานี้ฝังตัวอยู่ในวัฒนธรรมนั้น (Afonso et al., 2009)

การวิจัยอัตชาติพันธุ์วรรณานี้มีการนำแนวทางต่าง ๆ มาใช้มากมายในการวิจัยและนำเสนอเรื่องส่วนตัว เช่น การเขียนเล่าเรื่อง เรียงความ เรื่องสั้น และอื่น ๆ อีกมากมาย เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อ่านได้พิจารณาไตร่ตรองประสบการณ์ชีวิต และการพัฒนาตนเองผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในบริบทของสังคมและวัฒนธรรม (Buripakdi, 2013) โดยใน

บทความนี้ผู้เขียนจะกล่าวถึงแนวทางในการวิจัยอัตชาติพันธุ์วรรณนา คือ การสะท้อนคิดและบรรยาย (Reflections and narratives) ผ่านประสบการณ์ของผู้วิจัย การสะท้อนคิดเป็นการเขียนถึงเรื่องราวที่ผ่านมาแล้วเพื่อแสดงการรับรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์ที่เกิดขึ้น โดยอาจรวมถึงการพิจารณาผลกระทบที่เกิดขึ้นในอดีตนั้นและอาจคาดการณ์ยาวไปในอนาคต กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า “มองย้อนกลับไปเพื่อจะมองหอนาคต” ส่วนการบรรยายเป็นเทคนิคการรวบรวมคำเพื่อสร้างเรื่องราวให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกันเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่าย (Abrams, n.d.) จากที่ผู้เขียนกล่าวมาถึงการสะท้อนคิดและการบรรยายในหัวข้อนี้ หากผู้อ่านติดตามบทความนี้มาแต่ต้นจะทราบได้ว่า การเขียนสะท้อนคิดและการบรรยายในเชิงอัตชาติพันธุ์วรรณนานั้นมีความแตกต่างออกไปจากการเขียนทั่ว ๆ ไป เนื่องจากงานวิจัยอัตชาติพันธุ์วรรณนานั้นให้ความสำคัญกับประสบการณ์ส่วนบุคคล ความรู้สึกนึกคิด ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมนั้น ๆ ด้วย โดย Peter Charles Taylor ได้กล่าวว่า “การวิจัยอัตชาติพันธุ์วรรณนาเป็นการศึกษาตัวตนหรือการเกิดขึ้นของตัวตนนั้นในบริบทของสังคมและวัฒนธรรม จึงอุปมาให้จินตนาการไปถึงเชือกเส้นหนึ่ง ปลายข้างหนึ่งของเชือกเป็นสิ่งที่เรียกว่า ตัวตน (Self) ส่วนปลายอีกข้างหนึ่งของเชือกเป็นสิ่งที่เรียกว่า วัฒนธรรม (Culture) โดยตัวตนและวัฒนธรรมมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างขาดกันไม่ได้ เพราะในการอธิบายตัวตนของผู้วิจัยนั้นผู้วิจัยจะอยู่ใต้กรอบของสังคมและวัฒนธรรมนั้นด้วย” (Chinasa et al., 2021) นอกจากนั้นแล้ว ผู้วิจัยที่ดำเนินการวิจัยในแนวอัตชาติพันธุ์วรรณนานั้นจะต้องมีความสามารถดำเนินการวิจัยโดยอ้างอิงตัวตนหรือความเป็นวัฒนธรรม หรือมีความสามารถในการนำเสนอหรือการวิจัยที่เคลื่อนไปมาระหว่างตัวตนกับวัฒนธรรมที่อยู่ปลายเชือกทั้ง 2 ข้างได้ (Afonso et al., 2009)

ในทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์นั้นมีการนำวิจัยแนวอัตชาติพันธุ์วรรณนามาใช้กันอย่างแพร่หลาย และเป็นเวลานานมาแล้ว ในวงการศึกษานานาชาติมีการนำมาใช้เพื่อฝึกหัดครู พัฒนาครู พัฒนาการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และกำลังเป็นที่สนใจในแวดวงการศึกษาของต่างประเทศ แต่ในประเทศไทยนั้นมีการนำวิจัยแนวอัตชาติพันธุ์วรรณนามาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนอยู่บ้างแต่ยังถือเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก โดยมีการเริ่มต้นการนำมาใช้จากอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัย อาจารย์โรงเรียนสาธิต และกลุ่มนักวิจัย โดยมีรายละเอียดดังที่จะยกตัวอย่างงานวิจัยของ ประเทืองสุข (เพียง) มณีล้ำ และ โชคชัย ยืนยง (2022) ให้เห็นภาพชัดขึ้นในหัวข้อต่อไป

การใช้อัตชาติพันธุ์วรรณนาในการวิจัยทางการศึกษา (Implementation of autoethnography in education research)

การประยุกต์ใช้การวิจัยอัตชาติพันธุ์วรรณนาในบริบทการศึกษานั้นยังถือเป็นเรื่องใหม่ในประเทศไทย แต่ในต่างประเทศมีการใช้วิจัยแนวนี้กันอย่างแพร่หลาย ในส่วนนี้ผู้เขียนจะยกตัวอย่างการใช้การวิจัยอัตชาติพันธุ์วรรณนาในบริบทการศึกษาวิทยาศาสตร์ ที่ใช้รูปแบบการสะท้อนคิดและบรรยายหรือเล่าเรื่อง (Reflections and narratives) ในการดำเนินการวิจัยและเขียนรายงานการวิจัย เพื่อผู้อ่านจะได้เข้าใจและเห็นภาพรูปแบบ วิธีการวิจัย และความสวยงามของงานวิจัยอัตชาติพันธุ์วรรณนาที่สามารถนำมาใช้ในการศึกษาได้จริง และเป็นรูปธรรมในระดับชั้นเรียน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ประเทืองสุข (เพียง) มณีล้ำ และโชคชัย ยืนยง (2022)

เพียง ได้ศึกษาและวิจัย เรื่อง การศึกษาเพื่อความเป็นมนุษย์สำหรับนักเรียนไทยในศตวรรษที่ 21 (ประเด็นขัดแย้งด้านจริยธรรมของพลาสติก) โดยใช้วิจัยแบบอัตชาติพันธุ์วรรณนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเล่าเรื่องการศึกษาเพื่อความเป็นมนุษย์ (Humanized educare) ร่วมกับทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative learning theory) ในการพัฒนารูปแบบของการศึกษาวิทยาศาสตร์ที่รับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยในระบับปริญญาเอก

ภูมิหลัง (Background)

เพียงเล่าเรื่องเกี่ยวกับภูมิหลังของการออกแบบประเด็นความขัดแย้งเกี่ยวกับปัญหามลพิษของขยะพลาสติกในสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น โดยหลักสูตรที่ใช้บูรณาการกับวิชาเคมี เรื่องพอลิเมอร์และเรื่องเล่าความขัดแย้งด้านจริยธรรม โดยมีเป้าหมายให้นักเรียนใช้กิจกรรมโครงงานพัฒนาพลาสติกชีวภาพ (Bioplastic) จากเปลือกผลไม้ในท้องถิ่น (Maneelam & Yuenyong, 2022) โดยมีโชคชัยเป็นผู้ร่วมวิจัย โดยงานวิจัยนี้เริ่มต้นจากการเล่าเรื่องถึงประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยของผู้วิจัยโดยการบรรยายและสะท้อนประสบการณ์ของผู้วิจัยโดยใช้สรรพนามบุรุษที่ 1, 2 และ 3 เช่นคำว่า “ฉัน” “เขา” “เธอ” (Taylor & Settelmaier, 2003) โดยใช้หัวข้อว่า เราคือใคร ? (Who are we?) รายละเอียดดังนี้

เราคือใคร ? (Who are we?)

เพียง

“ฉันเป็นครูวิทยาศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ในบทบาทครูฉันชอบร่วมกับนักเรียนของฉันในการทำโครงการวิทยาศาสตร์ มากกว่า 10 ปี นักเรียนของฉันพัฒนาโครงงานจำนวนมากและได้รับรางวัลในระดับชาติและนานาชาติ ในขณะที่เขียนบทที่ 1 ฉันเพิ่งเสร็จสิ้นจากการเรียนปริญญาเอก สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษาจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในการเรียนปริญญาเอกฉันเกิดแนวคิดในการทำวิจัยเกี่ยวกับการจัดการโครงการสะเต็มศึกษาในการบูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ ประเทศไทย เพื่อตอบสนองความต้องการของประเทศในด้านเศรษฐกิจ และการพัฒนาสังคม อย่างไรก็ตามครูวิทยาศาสตร์ก็มีคำถามมากมายว่าพวกเราจะทำอย่างไรให้ประสบผลสำเร็จได้ตามหลักสูตรกำหนด ดังนั้นการศึกษาระดับปริญญาเอกของฉันจึงเริ่มต้นมองหาแนวทางในการบูรณาการการสอนสะเต็มในโรงเรียนของฉันและเชื่อมโยงกับหลักสูตรของประเทศไทย ในขณะเดียวกันฉันได้ปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา (โชคชัย ยืนยง) ถึงแนวทางการสร้างงานวิจัย และนวัตกรรมของฉันจากการสอนสะเต็มในชั้นเรียน ฯ” (Maneelam & Yuenyong, 2022)

โชคชัย

“มากกว่า 10 ปี ฉันสร้างงานวิจัยเชิงคุณภาพที่ส่งผลต่อการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงาน จากแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม (STS) เมื่อมองสะท้อนถึงประสบการณ์การเปลี่ยนแปลงที่ผ่านมา ฉันมีจึงมีแรงจูงใจที่จะพูดคุยกับเพื่อนร่วมงานและนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับปัญหา ของครูไทยและนักวิจัยที่ยึดถือโลกทัศน์การวิจัยแบบปฏิฐานนิยม (Positivist paradigm) เป็นแนวทางเดียว ในการศึกษาและอธิบายปรากฏการณ์ จากประสบการณ์การวิจัยในระดับนานาชาติของฉันฉันเรียนรู้เกี่ยวกับแนวทางที่หลากหลายในมุมมองเชิงสังคมและวัฒนธรรมของการเรียนรู้ และโลกทัศน์ที่หลากหลายของการวิจัย (Multiple paradigm) ฉันยึดแนวทางนี้ใช้ปฏิบัติในการประชุมวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ศึกษาระดับนานาชาติ การวิจัยร่วมกันในระดับนานาชาติ และการเชิญศาสตราจารย์ในระดับนานาชาติ มาที่มหาวิทยาลัยขอนแก่นรวมถึง การร่วมกันเขียนงานวิจัยเพื่อตีพิมพ์ ในการจัดการเรียนการสอน ระดับปริญญาเอกสาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ฉันเชิญศาสตราจารย์จากต่างประเทศ มาเป็นผู้บรรยายให้กับนักเรียนของฉันเป็นประจำทุกปี โดยเฉพาะการทำงานร่วมกันกับ Peter Taylor เป็นเวลาหลายปี ทำให้ฉันเข้าใจลึกซึ้งเกี่ยวกับ การ

วิจัยที่ใช้โลกทัศน์ที่หลากหลายและการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง ในการเขียนวิจัยของฉันทน์ ชอบที่จะระบุแนวทาง ที่ได้มาซึ่งความรู้ โดยสัมพันธ์กับค่านิยมความเชื่อ และความแตกต่างด้านวัฒนธรรมอื่น ๆ รวมไปถึง สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย และสร้างสรรค์ ฉันทน์คิดว่าสิ่งที่เราเรียนรู้ในท้องถิ่นในประเทศไทยสามารถมีส่วนช่วยในการศึกษาวิทยาศาสตร์ทั่วโลกโดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ฯ (Maneelam & Yuenyong, 2022)”

จะเห็นได้ว่าการเขียนสะท้อนถึงข้อมูลเบื้องหลังของผู้ที่มีส่วนร่วมกับวิจัย คือ เพียง และโชคชัย เริ่มต้นเขียนโดยการ สะท้อนและบรรยายสิ่งที่ตนเอง ได้ประสบพบเจอจาก ประสบการณ์การเรียนและประสบการณ์ทำงาน ซึ่งมีการแสดงรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง กับความ เชื่อวาทะ ความสนใจ ระยะเวลาการทำงานหรือปฏิบัติสิ่งนั้นอยู่(“ฉันทน์เป็นครูวิทยาศาสตร์ ... มากกว่า 10 ปี”) และอ้างอิงถึงบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องเพื่อแสดงรายละเอียดและเปิดเผยให้ มากที่สุด (“ดังนั้นการศึกษาระดับปริญญาเอกของฉันทน์ ... (โชคชัย ยืนยง)”) นั้นแสดงให้เห็นถึง นามเชื่อว่าผู้วิจัยนั้นเป็นผู้ที่อยู่ในสถานการณ์จริง ประสบพบเจอกับบริบทจริง (“ในบทบาทครู ... และได้รับรางวัลในระดับชาติและนานาชาติ”) และมีประสบการณ์ตรงเกี่ยวข้องกับการวิจัยที่ กำลังจะดำเนินการ และมีระยะยาวนานพอสมควร

การทบทวนวรรณกรรม (Literature review)

เพียงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อทบทวนวรรณกรรมในประเด็น ต่าง ๆ เพื่อประกอบการวางแผน ออกแบบ และดำเนินการวิจัย ดังนี้ การเรียนรู้สู่การปรับเปลี่ยน มโนทัศน์ (Transformative learning) การศึกษาเพื่อความเป็นมนุษย์ (Humanising educate) วิทยาศาสตร์ศึกษาที่รับผิดชอบต่อสังคม (Socially responsible science education) การสอนเรื่องราวความขัดแย้งทางจริยธรรม (Ethical dilemma story pedagogy) และ นำเสนอในรูปแบบการสะท้อนคิดการเรียนรู้และบรรยาย โดยการขณะที่เพียงเขียนได้สะท้อน ประสบการณ์ของตนเองที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนั้นเขาได้ศึกษาทบทวนวรรณกรรมไปพร้อม ๆ กันด้วยเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีที่ถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือ (Richardson, 2000) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การเรียนรู้สู่การปรับเปลี่ยนมโนทัศน์ (Transformative learning)

“ในระหว่างการเรียนระดับปริญญาเอก ฉันทน์ได้รับการแนะนำเกี่ยวกับทฤษฎี การเรียนรู้สู่การปรับเปลี่ยนมโนทัศน์และการสอนเรื่องราวความขัดแย้งทางจริยธรรม

ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ฉันพบแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการสอนสำหรับนักเรียนโรงเรียนวิทยาศาสตร์ ที่มีส่วนร่วมในการเรียนรู้สู่การปรับเปลี่ยนมโนทัศน์เกี่ยวกับประเด็นความขัดแย้งทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ฉันรู้ว่านี่เป็นสิ่งใหม่สำหรับฉัน ทฤษฎีและแหล่งทรัพยากรด้านการสอนจะเชื่อมโยงฉันในการพัฒนาแนวคิดสำหรับสะเต็มศึกษาเพื่อมีความรับผิดชอบต่อสังคมในประเทศไทย (Maneelam & Yuenyong, 2022)

ทฤษฎีการเรียนรู้สู่การปรับเปลี่ยนมโนทัศน์ถูกพัฒนาขึ้นโดย Jack Mezirow ในปีคริสต์ศักราช 1990 ทฤษฎีนี้อธิบายถึงวิธีพัฒนาประชาชนและการใช้การสะท้อนคิดตนเองอย่างมีวิจารณญาณเพื่อพิจารณาความเชื่อและประสบการณ์ของพวกเขา (Christie et al., 2015) Mezirow อธิบายว่าการเรียนรู้สู่การปรับเปลี่ยนมโนทัศน์ เป็นการเปลี่ยนแปลงกรอบอ้างอิงที่เป็นปัญหาของบุคคลเพื่อให้ครอบคลุมมากขึ้น สามารถแยกแยะ ไตร่ตรอง เปิดกว้าง และรู้ทันการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ได้ (Mezirow, 2009) Talor อธิบายไว้ว่าการเรียนรู้สู่การปรับเปลี่ยนมโนทัศน์ จะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการคิดพิจารณา และไตร่ตรองอย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวข้องกับข้อสันนิษฐานที่สนับสนุน ค่านิยม และความเชื่อของพวกเขา (ส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่มองไม่เห็น) การใช้วิธีการพัฒนาทางความคิด อารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณนี้ นักเรียนจะได้เรียนรู้ ที่จะปรับแนวคิด ใหม่และปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างโลกภายนอกและโลกภายในตัวของพวกเขา ซึ่งมี 5 แนวทาง ที่เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงดังนี้ 1) การรู้จักตนเองทางวัฒนธรรม (การตระหนักรู้ในตนเอง) 2) การรู้เชิงสัมพันธ์ 3) การรู้อย่างมีวิจารณญาณ (ความเฉลียวฉลาดทางการเมือง) 4) การรู้อย่างมีวิสัยทัศน์และมีจริยธรรม (การคิดแบบกว้างไกล) และ 5) การรู้ในการทำ (ทำในสิ่งที่แตกต่าง) ฯ (Taylor, 2015)”

จากตัวอย่างการสะท้อนคิดและบรรยายเล่าเรื่องเกี่ยวกับการเรียนรู้สู่การปรับเปลี่ยนมโนทัศน์จะสังเกตเห็นได้ว่า เพียง (ประเทืองสุข มณีล้ำ) ดำเนินการเขียนเรื่องราวสะท้อนและบรรยายเกี่ยวกับในสิ่งที่ตนเองมีประสบการณ์จากการศึกษาในระดับปริญญาเอก คือ ทฤษฎีการเรียนรู้สู่การปรับเปลี่ยนมโนทัศน์ และเชื่อมโยงไปยังชั้นเรียนที่เพียงทำการสอนอยู่ คือ วิชาโครงงาน เพียงตระหนักดีว่าการนำทฤษฎีการเรียนรู้สู่การปรับเปลี่ยนมโนทัศน์มาปรับใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนของตน และจะส่งผลดีต่อผู้เรียนในการสร้างความเชื่อ ความตระหนักในด้านสิ่งแวดล้อมได้ (“ในระหว่างการเรียนระดับปริญญาเอก ฉันได้ ... ฉันพบแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการสอนสำหรับนักเรียนโรงเรียนวิทยาศาสตร์”) จึงเริ่มทำการทบทวนวรรณกรรม

เพิ่มเติมจากสิ่งที่ได้เรียนรู้มาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แม่นยำ มีความน่าเชื่อถือ และนำไปใช้ในการวางแผนสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมได้ (“Mezirow อธิบายว่าการเรียนรู้สู่การปรับเปลี่ยนมโนทัศน์ ... และรู้ทันการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ได้ (Mezirow, 2009)” และ “Tolor อธิบายไว้ว่า ... กิจกรรมที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการคิดพิจารณา ...”) พร้อมกับการนำเสนอในรูปแบบการเขียนบรรยาย การกระทำในลักษณะนี้ส่งผลให้งานของเพ็ญนั้นมีความน่าเชื่อถือ มีแหล่งอ้างอิงตามหลักวิชาการ และมีความเป็นไปได้ที่จะทำให้การวิจัยประสบผลสำเร็จมากขึ้น

วิธีการสืบเสาะหาข้อมูล (Method of enquiry)

เพ็ญได้ดำเนินการวางแผนและได้นำแนวคิดต่าง ๆ ที่ได้ศึกษามาการทบทวนวรรณกรรมไปใช้ในห้องเรียนโดยเขียนสะท้อนและบรรยายความคิดโดยแสดงรายละเอียดในทุกขั้นตอน โดยมีการอ้างอิงกรอบแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ จากการปฏิบัติไว้ดังนี้

โครงการสะสมตรียมของนักเรียน (Students' STEAM project)

“ในส่วนนี้ ฉันสะท้อนเกี่ยวกับโครงการสะสมตรียมของนักเรียนว่าเป็นอย่างไร ในการพัฒนาโครงการตามแนวทางการเรียนรู้สู่การปรับเปลี่ยนมโนทัศน์ ของความรู้ที่สัมพันธ์กับค่านิยม และวัฒนธรรมของคนไทย ซึ่งแสดงหัวข้อโครงการ จำนวน 8 กลุ่ม ดังตาราง”

ตาราง 1 หัวข้อโครงการ STEAM ของนักเรียน

กลุ่ม	หัวข้อ
1	พลาสติกชีวภาพจากเปลือกกล้วยและเปลือกทุเรียน
2	แบคทีเรียจากดินช่วยย่อยสลายพลาสติก
3	น้ำมันดีเซลจากขยะพลาสติก
4	กระถางดอกไม้จากวัสดุอินทรีย์ทดแทนพลาสติก
5	แผ่นหลังคาจากพลาสติกกรีซไคเคิลเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
6	ภาชนะย่อยสลายจากมันสำปะหลัง
7	ผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากพลาสติกกรีซไคเคิลแปรรูป
8	ผลิตภัณฑ์จากเส้นใยของใบปาล์มน้ำมัน

“ฉันเตรียมกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม สำหรับนักเรียนในการออกแบบและพัฒนาโครงงานสตรึม และใช้การคิดเชิงออกแบบร่วมกับกระบวนการแก้ไขปัญหา สำหรับนักเรียน โดยกระบวนการคิดเชิงออกแบบมีขั้นตอน คือ 1) เข้าใจ (Empathize) 2) นิยาม (Define) 3) สร้างสรรค์ (Ideate) 4) จำลอง (Prototype) และ 5) ทดสอบ (Test) (Simeon et al., 2020) ในการพัฒนาโครงงานของพวกเขานักเรียน จำเป็นต้องระบุให้ดำเนินการในขั้นตอนที่ 1-3 และเมื่อจบในขั้นตอนนี้ ฉันสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับประสบการณ์การคิดออกแบบ และรับข้อมูลเชิงลึกที่สำคัญในการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้สู่การปรับเปลี่ยนมโนทัศน์ ... (Maneelam & Yuenyong, 2022)”

จากการสะท้อนคิดการปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนและการดำเนินการที่ผ่านมาจะเห็นว่า เพียง พยายามจะเขียนอธิบายขั้นตอนการดำเนินการต่าง ๆ โดยชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติของนักเรียน ขั้นตอนการสอนของครู การเตรียมการต่าง ๆ และผลลัพธ์หรือกระบวนการต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนโดยยึดตามหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งวิธีการแสดงรายละเอียดในขั้นตอนนี้ผู้เขียนจะต้องชี้แจงเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียนอย่างเปิดเผย ชัดเจน และเป็นขั้นเป็นตอนผ่านการเล่าเรื่อง ประกอบกับการอ้างอิงแนวคิดทฤษฎีที่เป็นที่ยอมรับกันในวงวิชาการ (“ฉันเตรียมกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม สำหรับนักเรียน ... และ 5) ทดสอบ (Test) (Simeon et al., 2020)”) และพยายามแสดงให้เห็นถึงผลหรือกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เกิดกับนักเรียนอย่างแท้จริง (“ฉันสะท้อนเกี่ยวกับโครงงานสตรึมของนักเรียนว่า ... ซึ่งแสดงหัวข้อโครงงาน จำนวน 8 กลุ่ม ดังตาราง”) รวมถึงการใช้เครื่องมือที่หลากหลายนอกจากจัดการเรียนการสอนแล้ว ในบางขั้นตอนใช้วิธีการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการทำวิจัย เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและหลักฐานของการทำวิจัยที่หลากหลายและมีความน่าเชื่อถือ (“เมื่อจบในขั้นตอนนี้ ฉันสัมภาษณ์นักเรียน ... การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้สู่การปรับเปลี่ยนมโนทัศน์ ...”)

การสรุปจากการสะท้อนผล (Reflection for practical)

ภายหลังจากดำเนินการพัฒนาผู้เรียนตามแผนงานที่วางไว้แล้ว เพียงได้เขียนสะท้อนผลการพัฒนา จากหลักฐานต่างๆ ที่รวบรวมไว้ ดังนี้

การสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflections)

“ในขณะที่พวกเขาทำโครงการสะต๋ริม นักเรียนของฉันแสดงออกถึงพฤติกรรมที่ดีงามบนพื้นฐานของโลกทัศน์ของคนไทย และรากเหง้าของศาสนาพุทธ โดยทั่วไปแล้วนักเรียนมีความตั้งใจ อดทน มีระเบียบวินัย ตรงต่อเวลา สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เคารพผู้ใหญ่ และเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ด้วยเหตุนี้ นักวิทยาศาสตร์ และวิศวกรของมหาวิทยาลัยขอนแก่น จึงเห็นตรงกัน และยินดีให้การสนับสนุนนักเรียนของฉัน เมื่อถูกขอให้สะท้อน ผลถึงประสบการณ์การเรียนรู้โดยรวมในบทเรียนนี้ นักเรียนจะกล่าวถึงความรู้สึกประทับใจต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยแสดงออกมาทางข้อความในบทสนทนาของกลุ่มของชนาธิป”

ฉันท: คุณได้เรียนรู้อะไรจากการทำงานนี้ และคุณมีความรู้สึกอย่างไร กับการทำโครงการสะต๋ริม ?

นร.2: ฉันรู้ว่าพลาสติก มีปริมาณมากและกำลังจะล้นโลก และเป็นวิกฤตการณ์ของโลก ฉันจะดีใจมากหากโครงการของฉันนั้นประสบความสำเร็จ

นร.1: แนวคิดเริ่มต้นของโครงการ มาจากความเชื่อ และความตระหนักรู้เกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อม และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากพลาสติก ทำโครงการนี้สำเร็จ มันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เราจะต้องช่วยกันรับผิดชอบ เพราะผมก็เป็นผู้ใช้พลาสติกเหมือนกัน

“นักเรียนทั้ง 8 กลุ่ม ร่วมมือร่วมใจกันทำงานเป็นทีม ฝึกทักษะการสื่อสารอย่างเห็นอกเห็นใจและแสดงความตระหนักรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นชัดเจนว่า พวกเขาสนุกกับการเรียนในรายวิชาเคมี ที่เรียนรู้อิงบริบทความขัดแย้งทางจริยธรรม ซึ่งอาจแปลความตามหลักทางพระพุทธศาสนาถึงพฤติกรรมของนักเรียนได้ว่าเป็นผู้ที่มี หลักธรรม มรรคมีองค์ 8 ประการ ได้แก่ สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ สัมมาวายามะ สัมมาสติ และสัมมาสมาธิ ในแง่นี้ฉันสังเกตเห็นว่านักเรียนมาเรียนตรงเวลาและเข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ รู้หน้าที่ มีความรับผิดชอบและมีสมาธิจดจ่อกับกิจกรรมที่ทำในห้องเรียนโดยไม่ต้องมีการแจ้งเตือนล่วงหน้า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งเน้นไปที่การรู้จักความสัมพันธ์ผ่านการสนทนาอย่างเห็นอกเห็นใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่มีอยู่ของนักเรียน เกี่ยวกับแนวทาง มรรคมีองค์ 8 และช่วยให้

พวกเขาเข้าใจมุมมองของเพื่อนต่างเพศ ซึ่งสังเกตได้จากบทสนทนา ระหว่างฉันกับกลุ่มของชนาธิป (นร.1 เพศชาย นร.2, 3 เพศหญิง)

ฉัน: นักเรียนได้เรียนรู้อะไรจากการทำงานนี้ และคุณมีความรู้สึกอย่างไรกับการทำโครงการสะสมแต้ม ?

นร.2: หนูขอตอบคำถามข้อสุดท้ายก่อนนะคะ (หัวเราะ) หนูทั้งกังวลใจและมีความสุข แต่ว่า มีความสุขมากกว่า เพราะได้เป็นจุดเริ่มต้น ของการนำสภาพปัญหาที่พบในบ้านของหนูไปบอกเพื่อน ... และได้ใจที่เพื่อนรับฟัง การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ทำให้หนูมีเพื่อนที่เข้าใจนิสัย และลักษณะ ของกันและกันมากขึ้น แม้ว่าจะเป็นเพื่อนต่างเพศก็ตาม หนูมีโอกาสที่จะใช้ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ทั้งหมดที่มีเพื่องานนี้ แต่มันก็ยังไม่เพียงพอ หนูกับเพื่อนต้องการหาความรู้เพิ่มอีก เพราะมันเป็นสิ่งที่หนูอยากรู้เลยทำให้หนูสนุกที่ได้เรียนรู้อย่างไม่สิ้นสุด ... หนูและเพื่อนมีประสบการณ์และพบกับปัญหามากมายแต่พวกเรายังรู้แล้วว่าพลสตีกกำลังจะล้นโลก และเป็นวิกฤติของโลก ถ้าหนูทำโครงการนี้สำเร็จได้หนูจะภูมิใจกับมันมาก ๆ ค่ะ

นร.1: ผมรู้สึกได้ว่าอาจารย์และเพื่อนในทีมให้กำลังใจกันเสมอ ผมมีความสุขมาก ๆ ครับ

“ในขณะที่ฉัน (เพียง) ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกให้กับนักเรียนในการเรียนรู้ เรื่องราวประเด็นความขัดแย้งด้านจริยธรรม ในหน่วยการเรียนรู้สะสมแต้มเรื่อง พอลิเมอร์ ฉันได้รับแรงบันดาลใจจากวิธีที่พวกเขามีส่วนร่วมอย่างลึกซึ้งในการคิดพิจารณาความเชื่อมโยงระหว่างวิทยาศาสตร์ และค่านิยมที่ฉันเคยละเลยที่ไม่ได้กล่าวถึงในชั้นเรียนวิทยาศาสตร์ของฉันตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมา ฉันเชื่อว่าการบูรณาการสะสมแต้มศึกษาในหลักสูตรวิทยาศาสตร์ของประเทศไทยนี้ สามารถกระตุ้นให้ครูคนอื่น ๆ เข้าใจได้ว่า สะดุดตาการศึกษาและวิทยาศาสตร์ไม่ใช่แค่การรวบรวมข้อเท็จจริงเท่านั้น แต่เป็นวิชาที่มีอิทธิพล มีผลกระทบต่อสังคมโดยขึ้นอยู่กับค่านิยมของคนในสังคมด้วย ฉันมุ่งมั่นที่จะรวบรวมและพัฒนาการสอนในเรื่องที่เป็นประเด็นความขัดแย้งด้านจริยธรรมในวิชาวิทยาศาสตร์อื่น ๆ ของฉันเพื่อให้นักเรียนของฉันได้รับโอกาสในการเรียนรู้ที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้การสนทนาแบบโต้ตอบ การคิดเชิงวิพากษ์ การสะท้อนความคิด การตัดสินใจร่วมกัน และการชี้แจงนำเสนอค่านิยมทางจริยธรรม ซึ่งลักษณะสำคัญเหล่านี้ เป็นนโยบาย

การศึกษาที่สำคัญที่จะพัฒนาความเป็นมนุษย์ในระบบการศึกษาของประเทศไทย และสามารถให้การประกันได้ว่านักเรียนในระบบการศึกษาจะมีทั้งความรู้ และ คุณธรรม ซึ่งเป็นเครื่องหมายการรับรองว่านักเรียนจะเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมในอนาคต (Maneelam & Yuenyong, 2022)”

จากการเขียนสะท้อนผลการปฏิบัติของเพียง ผู้อ่านจะสังเกตเห็นได้ว่า การเขียนสะท้อนผลนั้น จะอ้างอิงตามเอกสารและหลักฐาน ที่เก็บรวบรวมได้จากการวิจัยซึ่งเป็นข้อมูลที่หลากหลาย เช่น ผลงานนักเรียน บทสนทนา การตอบคำถามของนักเรียนที่ได้จากการบันทึกเสียง และภาพเคลื่อนไหว นอกจากนั้นยังมีข้อมูลที่ได้มาจากการสังเกต บันทึกข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ และการตีความของผู้วิจัยด้วย (“นักเรียนของฉันแสดงออกถึงพฤติกรรมที่ดีงาม ... และรากเหง้าของศาสนาพุทธ”) การแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ (Empirical evidence) นี้มีความสำคัญมากในการสร้างงานวิจัยเชิงคุณภาพ เพราะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นได้ว่างานวิจัยมีความน่าเชื่อถือ ผลที่เกิดขึ้นเป็นผลจากการวิจัยจริง มีหลักฐานยืนยันในทุกขั้นตอนหรือกระบวนการ เครื่องมือที่เพียงใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น ภาพถ่าย เทปบันทึกภาพเคลื่อนไหว เทปบันทึกเสียง (“นร.2: หนูขอตอบคำถาม ... เพราะดีใจที่ได้เป็นจุดเริ่มต้น ของการนำสภาพปัญหาที่พบในบ้านของหนูไปบอกเพื่อน ...”)

นอกจากการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาของ ประเทืองสุข (เพียง) มณีล้ำ และโชคชัย ยืนยง ที่ได้นำเสนอมาแล้วนั้น ยังมีงานวิจัยในลักษณะเดียวกันของ Emilia Zulmira de F. Afonso และ Peter Charles Taylor ที่ศึกษาเกี่ยวกับ What Is Mozambican Chemistry? (Afonso et al., 2009) โดยใช้วิธีการวิจัยแบบอัตชาติพันธุ์วรรณาในการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์เช่นกัน สามารถอ่านเพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์ <https://doi.org/10.1080/14623940902786404> จากการนำเสนอตัวอย่างการใช้วิจัยอัตชาติพันธุ์วรรณาในบริบทการศึกษานั้น จะเห็นได้ว่า จุดเริ่มต้น ของการวิจัยแนวนี้จะเริ่มต้นจากผู้วิจัยมีประสบการณ์ตรงในบริบทต่าง ๆ และอาศัยอยู่ในบริบทนั้นรวมถึงมีประสบการณ์ ที่เกี่ยวข้องโดยตรง และเล่าเรื่องออกมาในรูปแบบของ การบรรยายและการสะท้อนคิดที่มีเอกลักษณ์ และมีความน่าเชื่อถือเที่ยงตรงและมีคุณภาพ ซึ่งเทคนิคในการเขียนรายงานและการแสดงคุณภาพของการวิจัยอัตชาติพันธุ์วรรณานี้จะนำเสนอในลำดับถัดไป

เทคนิคการเขียนรายงานการวิจัยและการแสดงคุณภาพของการวิจัยอัตชาติพันธุ์วรรณนา (Techniques for writing research reports and displaying the quality of autoethnographic research)

จากการนำเสนอตัวอย่างในหัวข้อที่ผ่านมาแสดงให้เห็นได้ว่า การวิจัยอัตชาติพันธุ์วรรณนาในบริบทของการจัดการเรียนการสอนนี้ เริ่มต้นได้จากครูผู้ซึ่งที่มีหน้าที่หลักในการจัดการเรียนการสอนอยู่แล้วในชั้นเรียน เป็นผู้ที่มีความใกล้ชิด มีข้อมูลด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน รวมไปถึงบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ โดยปกติแล้วครูจะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดผู้เรียนมากที่สุด ครูจะมีชุดข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้เรียนซึ่งได้มาจากการอยู่ร่วมกันกับผู้เรียน สังคม และการจัดการเรียนการสอน เช่น การสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของตนเอง การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน การตรวจการบ้าน แบบฝึกหัด หรือศึกษาเอกสารอื่น ๆ ของผู้เรียน รวมไปถึงการเชื่อมโยงผู้เรียนในชั้นเรียนไปสู่สังคมและวัฒนธรรมนั้น ๆ ด้วย และนำข้อมูลเหล่านั้นมาสะท้อนความคิด (Reflective thinking) ผ่านการเขียนบรรยาย (Narrative) โดยเรียกกระบวนการนี้ว่าการสะท้อนความคิดตนเอง (Auto-reflective) ซึ่งเป็นการเขียนบรรยายเกี่ยวกับประสบการณ์ ความรู้ และความเชื่อของผู้เขียน ผ่านการตีความเพื่อพัฒนาตัวผู้เขียนให้ดีขึ้น แต่ในการเขียนรายงานวิจัยอัตชาติพันธุ์วรรณนานั้นเป็นการเขียนสะท้อนความคิดตนเองนั้นแตกต่างออกไป ผู้เขียนสะท้อนตนเองตามแนวการวิจัยอัตชาติพันธุ์วรรณนาจะมุ่งเน้นการเขียนสะท้อนตนเองผ่านการบรรยายโดยใช้ประสบการณ์ตรงของผู้เขียนเพื่อบรรยายแนวคิดและประสบการณ์ที่มีความเป็นอัตวิสัย (subjectivity) และจำเพาะเจาะจงให้ผู้อ่านได้รู้โดยไม่มีการตีความอีกครั้ง (Roth, 2000) การเขียนในลักษณะนี้เรียกได้ว่าเป็นวิธีการเขียนที่มีคุณค่าและมีความตรงไปตรงมาสูง ซึ่งจะนำมาสู่การได้มาของข้อมูลที่สะท้อนสภาพปัญหาที่แท้จริงในขณะที่น่าเสนอทัศนะส่วนตัวของผู้เขียนโดยปราศจากการตีความและการเป็นตัวแทนของผู้อื่น (Eisenhart, 2000)

การวิจัยอัตชาติพันธุ์วรรณนานั้น นักวิจัยที่ยังไม่เคยทำงานวิจัยเชิงคุณภาพอาจเกิดความสงสัยว่างานวิจัยในลักษณะนี้จะมีคุณภาพและความน่าเชื่อถือได้อย่างไร เพราะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยหลักนั้นเป็นตัวผู้วิจัยเอง การแสดงคุณภาพและความน่าเชื่อถือ (Trustworthiness) ของงานวิจัยอัตชาติพันธุ์วรรณนามีความคล้ายคลึงกันกับการแสดงคุณภาพของงานวิจัยเชิงคุณภาพทั่วไป ซึ่งมีตัวบ่งชี้อยู่ 4 ประการ คือ 1) ความน่าเชื่อถือ (Credibility) 2) ความสามารถในการถ่ายโอน (Transferability) 3) ความยึดมั่นอยู่กับข้อมูล (Dependability) และ 4) ความสามารถยืนยัน (Confirmability) (Lincoln & Guba, 1985) ความน่าเชื่อถือ (Credibility) หมายความว่าผลการวิจัยจะต้องตอบคำถามการวิจัย และเป็นความจริงตามมุมมอง ความคิด ความเข้าใจ หรือความรู้สึกของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเทียบเคียงได้กับ

ความตรงภายใน (Internal validity) ของงานวิจัยเชิงปริมาณ วิธีการที่จะสร้างความน่าเชื่อถือ นั้นสามารถทำได้หลากหลายวิธี เช่น การมีส่วนร่วมที่ยาวนาน (Prolonged engagement) การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) การตรวจสอบกับผู้ให้ข้อมูล (Member check) การตรวจสอบกับเพื่อนผู้เชี่ยวชาญ (Peer debriefing / Peer review) การตรวจสอบความขัดแย้งของข้อมูล (Negative case study) การเปิดเผยอคติของนักวิจัย (Researcher's bias) วิธีการเหล่านี้เมื่อนักวิจัยเชิงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์วรรณานำมาใช้และปฏิบัติได้ก็จะสร้างความน่าเชื่อถือของการวิจัย และเป็นที่ยอมรับได้ ความสามารถถ่ายโอน (Transferability) เป็นลักษณะของผลการวิจัยที่สามารถถูกนำไปใช้ กับคนกลุ่มอื่นในบริบทอื่น หรือในช่วงเวลาอื่นได้ ยิ่งงานวิจัยมีความสามารถในการถ่ายโอนมาก ก็จะแสดงถึงคุณภาพของงานวิจัยนั้นตามไปด้วย สามารถเทียบเคียงได้กับความตรงภายนอก (External validity) ของงานวิจัยเชิงปริมาณ การสร้างความสามารถในการถ่ายโอนนี้ ผู้วิจัยจำเป็นต้องบรรยายถึงบริบทของการวิจัยอย่างละเอียด (Thick description) โดยให้ข้อมูลให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้อ่านงานวิจัยจะสามารถนำผลการวิจัยไปปรับใช้ได้ ความยึดมั่นอยู่กับข้อมูล (Dependability) เป็นลักษณะของผลการวิจัยที่มีความสอดคล้องและตั้งอยู่บนพื้นฐานที่มาจากข้อมูล ซึ่งเทียบเคียงได้กับความเที่ยง หรือความเชื่อมั่น ในงานวิจัยเชิงปริมาณ (Reliability) ความสามารถยืนยัน (Confirmability) เป็นลักษณะของผลการวิจัยที่เกิดขึ้นจากกระบวนการวิจัยอย่างแท้จริงที่ไม่ใช่อคติของผู้วิจัย เทียบเคียงได้กับความเป็นปรนัย (Objectivity) ในงานวิจัยเชิงปริมาณ ความยึดมั่นอยู่กับข้อมูลและความสามารถในการยืนยันข้อมูล ของงานวิจัยในลักษณะนี้ สามารถดำเนินการได้หลายวิธีการ เช่น การแสดงร่องรอยของการจัดทำข้อมูล (Audit trail) การตรวจสอบกับเพื่อนผู้เชี่ยวชาญ (Peer debriefing / Peer review) และการเปิดเผยอคติของนักวิจัย (Researcher's bias) นอกจากนี้ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ผู้วิจัยยังต้องคำนึงถึงจริยธรรมในการวิจัยด้วยซึ่งเป็นเรื่องพื้นฐานที่ผู้วิจัยทุกคนต้องมี (Lincoln & Guba, 1985; จีระวรรณ เกษสิงห์, 2555)

เทคนิคการเขียนรายงานวิจัยอัตลักษณ์ชาติพันธุ์วรรณานี้ เริ่มต้นจากครูเขียนสะท้อนถึงเหตุการณ์หรือประสบการณ์ที่ผ่านมาของตนในอดีตเพื่อพยายามระบุตำแหน่งสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อวิถีของเหตุการณ์หนึ่ง ๆ ที่เกิดขึ้นและบรรยายไว้ การเขียนและวิเคราะห์ลักษณะนี้จะให้ข้อมูลเชิงลึกมากกว่าการเขียนผ่านไปเพราะเป็นการเขียนจากประสบการณ์ตรงที่ผ่านมาของผู้เขียน (Steiner, 2018) ซึ่งการเขียนจะนำเสนอมุมมองที่หลากหลายโดยเชื่อมโยงตัวตนผู้เขียนเข้ากับบริบทของสังคมและวัฒนธรรมด้วย (Ellis & Bochner, 2000) เรื่องราวในการนำเสนอ นั้นจะต้องเปิดเผยถึงข้อมูลต่าง ๆ อย่างชัดเจน ตรงไปตรงมา การเขียนลักษณะนี้เป็นการสร้างความสามารถยืนยัน (Confirmability) ของงานวิจัย โดยผู้วิจัยสะท้อนและบรรยายถึงบริบทและสิ่งที่ตัวตนได้พบเจอจากประสบการณ์การเรียนการสอน และประสบการณ์ทำงาน ซึ่งมีการแสดง

รายละเอียดที่เกี่ยวข้อง กับความเชี่ยวชาญ ความสนใจของผู้วิจัย และอธิบายที่ไปที่มาของข้อมูลต่าง ๆ นั้นเป็นการแสดงร่องรอยของการจัดทำข้อมูล (Audit trail) คือ การแสดงรายละเอียดต่าง ๆ ทำให้ผู้อ่านทราบได้ว่าผู้วิจัยอยู่ในตำแหน่งใด มีประสบการณ์ ความรู้ ความคิด ความรู้สึกอย่างไร และเปิดเผยอคติของนักวิจัย (Researcher's bias) เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบว่าความดีความของผู้วิจัยในครั้งนี้อาจมีความเชื่อหรืออคติส่วนบุคคลรวมอยู่ด้วย นอกจากนี้การเขียนยังต้องมีความร่วมสมัยในการนำเสนอซึ่งอาจต้องใช้อ่านและทบทวนวรรณกรรมร่วมด้วยไปพร้อม ๆ กับการเขียน ดังนั้น ในการวิจัยอัตชาติพันธุ์วรรณนาอาจประกอบด้วย 2 แนวทาง คือ 1) การเขียนเพื่อการวิจัย (Writing as research) และ 2) การอ่านเพื่อการวิจัย (Reading as research) การเขียนเพื่อการวิจัยนั้นเป็นวิธีแห่งการรู้ (Method of knowing) (Richardson, 2000) กล่าวคือการเขียนนั้นเป็นการรวบรวมข้อมูลจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วเพื่อการค้นพบประเด็นสำคัญหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นของตัวผู้เขียน (ครู) ส่วนการอ่านเพื่อการวิจัยนั้น เป็นการอ่านทบทวนวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการบรรยายให้เกิดความน่าเชื่อถือและสร้างแรงบันดาลใจ สร้างความเข้าใจ และการเปลี่ยนแปลงให้เกิดกับทั้งผู้เขียนและผู้อ่านที่ได้อ่านเรื่องราวไปด้วย (Charles et al., 2003) การเขียนลักษณะนี้เป็น การแสดงให้เห็นถึงการยึดมั่นอยู่กับข้อมูล (Dependability) จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย น่าเชื่อถือ และยึดมั่นในหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการดำเนินการที่มีความเป็นสากล เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการ มีการอ้างอิงถึงบุคคลที่เป็นที่ยอมรับในวงวิชาชีพนั้น ๆ ซึ่งถือได้ว่าเป็นแนวทางที่เป็นสากลในการทำวิจัย ในขั้นตอนการเขียนวิธีการสืบเสาะหาข้อมูลผู้วิจัยควรแสดงขั้นตอนต่าง ๆ ตั้งแต่เริ่มต้นของงานวิจัย จนถึงขั้นตอนสุดท้ายอย่างละเอียด ชัดเจน เข้าใจง่าย โดยอ้างอิงจากหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่ได้ทบทวนวรรณกรรมไว้ เพื่อแสดงออกให้ผู้อ่านทราบว่ากระบวนการวิจัยนี้จะนำไปสู่การได้มาซึ่งผลของงานวิจัยที่มีคุณภาพ และนำไปสู่การแสดงความสามารถสามารถยืนยัน (Confirmability) ของงานวิจัย และเชื่อใจได้ว่าได้ผลการวิจัยนั้นเกิดจากการวิจัยอย่างแท้จริง ไม่ได้เกิดจากอคติของผู้วิจัย โดยในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยอาจออกแบบการวิจัยในมีความน่าเชื่อถือ (Credibility) ได้ โดยการใช้การเข้าไปมีส่วนร่วมที่ยาวในบริบทของการวิจัยนั้น ๆ เช่น การอยู่ในบริบทชั้นเรียนที่เป็นครูประจำชั้นตลอดระยะเวลาหลายปี เรียกได้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมที่ยาวนาน (Prolonged engagement) และเมื่อได้ข้อมูลจากการวิจัยมาแล้ว มีการจัดทำข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลนั้นกลับไปให้ผู้ให้ข้อมูล (นักเรียน) ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้ง ลักษณะนี้เรียกว่าการตรวจสอบกับผู้ให้ข้อมูล (Member check) เพื่อความถูกต้องและตรงตามความเป็นจริง การเขียนสะท้อนผลการปฏิบัติอาจเขียนนำเสนอได้หลากหลายรูปแบบ เช่น การนำเสนอความสำเร็จ (Performance) การวิพากษ์วิจารณ์ (Critical) การวิเคราะห์ (Analytic) การอธิบายหรือตีความ (Interpret) และ

การสะท้อนความคิด (Reflexive) ผู้วิจัยจำเป็นต้องเขียนสะท้อนผลและบรรยายเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ในมีความละเอียด ชัดแจ้ง และเพียงพอเพื่อให้เกิดความสามารถถ่ายโอน (Transferability) ให้กับผู้อ่านสามารถนำไปใช้ในบริบท บุคคล หรือสถานการณ์อื่น ๆ ได้ การสร้างความสามารถถ่ายโอนนี้สามารถดำเนินการได้โดยการบรรยายรายละเอียดของงานให้ได้มากที่สุด (Thick description) เพื่อการนำไปใช้ต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น เขียนบรรยายรายละเอียดบริบทของผู้เรียนที่มีความเป็นเอกลักษณ์ บริบทเชิงสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียน แนวคิดและผลงานของผู้เรียนซึ่งอาจใช้คำบรรยายประกอบภาพหรือหลักฐานอื่น ๆ ให้ผู้อ่านเข้าใจในรายละเอียดของงานมากขึ้น และนำผลไปใช้ต่อไปได้อย่าง

จากการนำเสนอเทคนิคการเขียนรายงานการวิจัยอัตชีวประวัติผู้เรียน และการแสดงคุณภาพของการวิจัย ในหัวข้อนี้ผู้เขียนนำเสนอเพียงบางส่วนเพื่อเป็นตัวอย่างเท่านั้น หากผู้อ่านติดตามบทความมาแต่ต้นจะเห็นได้ว่าการสร้างความเชื่อมั่นและการแสดงคุณภาพของการวิจัยสามารถแสดงออกได้หลากหลายตำแหน่งในรายงานการวิจัย และแต่ละลักษณะของการแสดงคุณภาพไม่ได้มีปรากฏอยู่ในหัวข้อหนึ่งหัวข้อใดของงานวิจัยเท่านั้น หากผู้อ่านพิจารณาจากตัวอย่างงานวิจัยที่ผู้เขียนนำเสนอมาจะพบว่า บางหัวข้อการเขียนรายงานการวิจัย จะพบการเขียนแสดงคุณภาพของการวิจัยอยู่หลายลักษณะในหนึ่งหัวข้อซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทของการดำเนินการ และการเขียนรายงานในประเด็นนั้น ๆ ด้วย

บทสรุป (Conclusion)

ในบริบทสถานศึกษาของแต่ละพื้นที่ของประเทศไทยนั้นมีความแตกต่างอย่างมากทั้งด้านทรัพยากรการเรียนรู้ ด้านเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของบุคคล ด้านสังคมและวัฒนธรรม ครูไม่สามารถปฏิเสธได้เลยว่าความแตกต่างเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งสิ้น จากสถานการณ์ปัจจุบันของการศึกษาไทยนั้นแนวทางการดำเนินการหรือนโยบายด้านการศึกษาก็จะถูกสั่งการตามสายการบังคับบัญชามาจากหน่วยงานส่วนกลาง และยังเน้นการประเมินผลสัมฤทธิ์สุดท้ายของการเรียนรู้ สนใจการประเมินผลในการบวการจัดการเรียนการสอนน้อยลงอันเป็นผลเนื่องมาจากนโยบายการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบระดับชาติ ซึ่งในความเป็นจริงนั้นครูหรือผู้บริหารสถานศึกษาควรมีอิสระได้รับการกระจายอำนาจทางความคิดด้านวิชาการ การพัฒนาและการวิจัยเพื่อการจัดการเรียนการสอนอย่างแท้จริงเพื่อช่วยในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ

การวิจัยอัตชาติพันธุ์วรรณนา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่เน้นความเป็นอัตวิสัย ภายใต้โลกทัศน์ของการตีความ การวิจัยแนวนี้มีความเป็นเอกลักษณ์และนิยมใช้ในทาง มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รวมถึงการวิจัยทางการศึกษาในต่างประเทศ โดยการใช้การสะท้อน คิดและการบรรยายประสบการณ์ส่วนบุคคลที่ได้ประสบพบเจอในบริบทต่าง ๆ เพื่อเป้าหมายใน การถ่ายทอดประสบการณ์ อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด และผลการปฏิบัติ ให้ผู้อื่นได้รับรู้และเรียนรู้ โดยเชื่อมโยงกับบริบทของสังคมและวัฒนธรรมนั้น ๆ การเขียนสะท้อนคิดหรือการบรรยายนี้จะ ใช้สรรพนามบุรุษที่ 1, 2 และ 3 ในการเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ถ่ายทอดสิ่งที่เกิดขึ้น ในทางการศึกษา ครูหรือผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ปฏิบัติงานจริงในโรงเรียนควรมีการนำวิจัยอัตชาติพันธุ์- วรรณนาไปปรับใช้เนื่องจากเป็นผู้ที่รับรู้สภาพปัญหา ความต้องการ บริบทสังคมและวัฒนธรรม ของนักเรียน ชั้นเรียน และโรงเรียนดีที่สุดใน การวิจัยอัตชาติพันธุ์วรรณนามีวิธีการ ขั้นตอน การดำเนินการเริ่มต้นจากผู้วิจัยฝังตัวอยู่ในบริบทนั้น ๆ และพบปัญหาหรือความต้องการ ใน การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแล้วนำมาเป็นประเด็นเพื่อการวิจัยหรือพัฒนา และเขียน สะท้อนและบรรยายถึงประสบการณ์เบื้องหลังของผู้วิจัยโดยเปิดเผยแก่ผู้อ่านให้ได้ทราบใน รายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวตนของผู้วิจัยก่อนเริ่มทบทวนวรรณกรรมพร้อมกับการเขียน สะท้อนประสบการณ์เพื่อทบทวนหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่ผู้วิจัยจะใช้ในการวางแผนและ ดำเนินการวิจัย วิธีการสืบเสาะหาข้อมูลในการวิจัยแบบอัตชาติพันธุ์วรรณนา ผู้วิจัยจำเป็นเขียน บรรยายชี้แจงรายละเอียดของขั้นตอน วิธีการ เครื่องมือในการวิจัย หรืออื่น ๆ ให้ชัดเจนเพื่อ เปิดเผยขั้นตอนต่าง ๆ ให้ได้มากที่สุด ก่อนเริ่มปฏิบัติการตามแผนการวิจัย เมื่อดำเนินการ เรียบร้อยในทุกกระบวนการแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการรายงานผลการวิจัยโดยการสะท้อนผล การปฏิบัติโดยใช้การสะท้อนผลและการบรรยายประกอบกัน การเขียนในขั้นตอนนี้ต้องมีข้อมูล ผลการวิจัยที่ผู้วิจัยดำเนินการที่ได้มาจากแหล่งข้อมูลและเครื่องมือที่หลากหลาย และมีการ ตรวจสอบข้อมูลจากทั้งผู้ให้ข้อมูล และเพื่อนผู้เชี่ยวชาญ การเขียนรายงานการวิจัยอัตชาติพันธุ์- วรรณนาให้มีความน่าเชื่อถือ และได้รับความไว้วางใจนั้นสามารถดำเนินการเขียนรายงานให้มี ลักษณะสำคัญ 4 ประการ ที่แสดงออกถึงคุณภาพของงานวิจัย ได้แก่ ความน่าเชื่อถือ ความยึดมั่นอยู่กับข้อมูล ความสามารถในการถ่ายทอด และความสามารถยืนยัน

การวิจัยอัตชาติพันธุ์วรรณานี้ ถือเป็นวิถีแห่งการเรียนรู้ (Way of knowing) อีกวิธีการหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ในกลุ่มของครูที่มีความเชื่อเกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นบริบทเชิงสังคมและวัฒนธรรม (Socio-cultural context) และใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นฐาน (Classroom based action research) และถือเป็นโอกาสที่ครูจะได้มีโอกาสในการค้นหาและเรียนรู้แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาการศึกษาที่เริ่มต้นจากชั้นเรียนของตนเองอย่างแท้จริง การใช้การวิจัยอัตชาติพันธุ์วรรณนาช่วยให้ครูได้สำรวจตนเองผ่านการสังเกตตนเองจากตำแหน่ง (Position) ของตนเองในบริบทของชั้นเรียนว่าตนเองนั้นมีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างไร (Steiner, 2018) ดังนั้น การนำการวิจัยอัตชาติพันธุ์วรรณนามาใช้ในบริบทการศึกษาของไทยในระดับชั้นเรียนจึงมีความสำคัญ และมีความเป็นไปได้สูงที่จะประสบผลสำเร็จ เพราะหากครูซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ในบริบทของชั้นเรียนนั้น ๆ มีอิสระในการออกแบบ การจัดการเรียนการสอน รวมไปถึงการพัฒนาผู้เรียนในทุก ๆ ด้านตามบริบทที่เป็นจริง การปฏิบัติเช่นนี้จะส่งผลต่อการปฏิรูปการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จได้ในอนาคต

เอกสารอ้างอิง (References)

- Abrams, S. (n.d.). *Part One: Description, Narrative, and Reflection EmpoWord: A Student-Centered Anthology & Handbook for College Writers*.
<https://pdxscholar.library.pdx.edu/pdxopen/20/>
- Adams, T. E., Ellis, C., & Jones, S. H. (2017). Autoethnography. In *The International Encyclopedia of Communication Research Methods* (pp. 1–11). Wiley. <https://doi.org/10.1002/9781118901731.iecrm0011>
- Afonso, E. Z., De, F., & Taylor, P. C. (2009). Critical autoethnographic inquiry for culture-sensitive professional development. *Reflective Practice*, 10(2), 1–12. <https://doi.org/10.1080/14623940902786404>
- Bochner, A. P., & Ellis, C. S. (2006). *Communication as autoethnography*. SAGE.
- Buripakdi, A. (2013). Autoethnography: Introductory conceptual framework. *Liberal Arts Journal*, 5(1), 63–75.
- Chinasa, P., Sohsomboon, P., & Yuenyong, C. (2021). Seeing and Understanding new Opportunities for Developing Educational Research Through

- Research Multi-Paradigms. *Journal of Education Rajabhat Maha Sarakham University*, 18(2). <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edumu/article/view/252434/170409>
- Christie, M., Carey, M., Robertson, A., & Grainger, P. (2015). Putting transformative learning theory into practice. *Australian Journal of Adult Learning*, 55(1), 10–30.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2000). *Research Methods in Education*. Routledge Falmer.
- Creswell, J. (2008). *Educational research: Planning, conducting and evaluating quantitative and qualitative research* (3rd ed.). Pearson Prentice Hall.
- Eisenhart, M. (2000). Boundaries and selves in the making of ‘science.’ *Research in Science Education*, 30(1), 43–55.
- Ellis, C., & Bochner, A. (2000). Autoethnography, personal narrative, reflexivity. In Denzin & Y. Lincoln (Ed.), *Handbook of qualitative research* (2nd ed., pp. 733–762). Sage.
- Goldschmidt, W. (1997). *Anthropology and the Coming Crisis: An Autoethnographic Appraisal* (Vol. 79). <https://doi.org/10.1525/aa.1977.79.2.02a00060>
- Hayano, D. M. (1979). Auto-ethnography: Paradigms, problems, and prospects. *Human Organization*, 38, 99–104. <https://doi.org/10.17730/humo.38.1.u761n5601t4g318v>
- Heider, K. G. (1975). What do people do? Dani auto-ethnography. *Journal of Anthropological Research*, 31(1), 3–17. <https://doi.org/10.1086/jar.31.1.3629504>
- Kajoinkeatpadung, Y., Luangkaew, P., & Wantha, K. (2020). Legal Problems Regarding Decentralization of Schools. *Pañña Panithan Journal*, 5(1), 256–268. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/PPJ/article/view/242953>

- Koment J., Panyadee C., & Choprayoon O. (2017). Ethnographic Research: The Anthropological Investigation That Is More The Study Of Ethnic Groups. *Mekong-Salween Civilization Studies Journal*, 8(2), 163–219.
<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jnuks/article/view/75073/83131>
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic Inquiry*. Sage Publications.
- Loy, D. (1997). *Nonduality*. Humanities Press.
- Maneelam, P., & Yuenyong, C. (2022). Humanising Eduacre for 21st Century Thai Student (Ethical Dilemmas of Plastic). In *Transformative STEAM Education for Sustainable Development* (1st ed., Vol. 77). Brill.
- Méndez, M. (2013). Autoethnography as a research method: Advantages, limitations and criticisms La autoetnografía como un método de investigación: ventajas, limitaciones y críticas. *Colombian Applied Linguistics Journal*, 15(2), 279–287.
http://www.scielo.org.co/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0123-46412013000200010
- Mezirow, J. (2009). Transformative learning theory. In E. W. T. Mezirow (Ed.), *Transformative learning in a practice: Insights from community workplace, and higher education* (pp. 18–31). Jossey-Bass.
- Richardson, L. (2000). Writing: A method of inquiry. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *Handbook of qualitative research* (2nd ed., pp. 923–947). Sage Publications.
- Roth, W. (2000). Autobiography and science education: An introduction. *Research in Science Education*, 30(1), 1–12.
- Simeon, M. L., Samsudin, M. A., & Yakob, N. (2020). Effect of design thinking approach on students' achievement in some selected physic concept in the context of STEM learning. *International Journal of Technology and Design Education*. <https://doi.org/10.1007/s10798-202-09601-1>

- Sohsomboon, P., & Yuenyong, C. (2021). Strategies for Teacher Utilizing Ethnography as a Way of Seeing for STEAM Education. *Journal of Physics: Conference Series*, 1933(1). <https://doi.org/10.1088/1742-6596/1933/1/012080>
- Steiner, S. (2018). How *Using Autoethnography Improved My Teaching*. <https://www.scholarlyteacher.com/post/autoethnography-to-improve-teaching#:~:text=Autoethnography>
- Taylor, P. C. (2015). Transformative science education. In R. Gunstone (Ed.), *Encyclopedia of science education* (pp. 1079–1082). Springer.
- Taylor, P. C., & Medina, M. N. D. (2013). Educational research paradigms: From positivism to multi-paradigmatic. *Journal for Meaning Centered Education*, 1. <https://doi.org/10.13140/2.1.3542.0805>
- Taylor, P. C., & Settelmaier, E. (2003). Critical autobiographical research for science educators. In *Journal of Science Education Japan* (Vol. 27, Issue 4). <http://pctaylor.com>
- Wall, S. (2008). Easier Said than Done: Writing an Autoethnography. *International Journal of Qualitative Methods*, 7(1). <https://doi.org/10.1177/160940690800700103>
- Willis, J. W. (2007). *Foundations of qualitative research: Interpretive and critical approaches*. Sage Publications.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). กฎกระทรวง: กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 (น. 29–36). สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

จิระวรรณ เกษสิงห์. (2555). คุณภาพของงานวิจัยเชิงคุณภาพ. ใน ลือชา ลดาชาติ (บ.ก.), *การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาความเข้าใจของนักเรียน* (น. 102–121). โรงพิมพ์อักษรไทย (น.ส.พ. ฟ้ามืองไทย).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550* (พิมพ์ครั้งที่ 2). โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.